

Els mamífers del massís del Montgrí

Enric Fàbregas
Xavier Puig
Albert Vila

Il·lustracions:
Marina Miró

Els mamífers, tot i ser els éssers vius més propers evolutivament a la nostra espècie, són un dels grups més desconeguts. Una de les causes d'aquesta desconexença és, sens dubte, la dificultat que planteja el seu estudi, ja que la majoria d'espècies tenen hàbits nocturns i acostumen a tenir un caràcter esquerp i amagadís.

Xavier Puig i Albert Vila

ÍNDIX

Presentació.....	15
Introducció.....	17
Eriçó clar.....	18
Eriçó fosc o comú.....	20
Musaranyeta.....	22
Musaranya comuna.....	24
Guineu.....	26
Mostela.....	28
Turó.....	30
Visó americana.....	32
Fagina o gorjablanc.....	34
Toixó.....	36
Geneta.....	38
Senglar.....	40
Esquirol.....	42
Rata cellarda.....	44
Ratolí de bosc.....	46
Rata negra.....	48
Rata comuna.....	50
Ratolí domèstic.....	52
Ratolí mediterrani.....	54
Rata d'aigua.....	56
Talpó comú.....	58
Talpó muntanyenc.....	60
Conill.....	62
Llebre.....	64
Els ratpenats del Montgrí	66
Bibliografia recomanada.....	69

PRESENTACIÓ

El present document és fruit de l'estudi que els seus autors varem realitzar, durant l'any 2002, de les poblacions de mamífers del massís del Montgrí, arran de la menció especial que la proposta va merèixer per part del jurat de les III Beques Joan Torró i Cabratosa de Recerca, organitzades pel Museu del Montgrí i del Baix Ter.

El treball final presentat pot ser consultat al Centre de Documentació de Can Quintana i consta de 3 documents. El primer és una memòria on es descriu la metodologia utilitzada, s'exposen els resultats obtinguts i finalment es fa una descripció de la situació de cada espècie en el massís. El segon document, que és el que es presenta en aquest Papers del Montgrí, és un catàleg dirigit al públic en general on s'ometen els detalls tècnics de l'estudi, i on a banda de la informació recollida en el mateix hi figuren descripcions generals i il·lustracions de cadascuna de les espècies. El tercer document consisteix en un base de dades en format digital des de la qual es poden consultar les fitxes de les diferents espècies, on es fa una breu descripció de la biologia, l'estatus legal i la distribució de cadascuna d'elles acompanyades de les il·lustracions i mapes corresponents.

Voldríem agrair la col·laboració del Museu del Montgrí i especialment de Marc Marí per la seva ajuda i interès en tot moment.

INTRODUCCIÓ

Els mamífers, tot i ser els éssers vius més propers evolutivament a la nostra espècie, són un dels grups més desconeguts. Una de les causes d'aquesta desconexença és, sens dubte, la dificultat que planteja el seu estudi ja que la majoria d'espècies tenen hàbits nocturns i acostumen a tenir un caràcter esquerp i amagadís, fomentat, en part, per l'acció humana, doncs se'ls ha perseguit al llarg dels temps per la competència directa per l'aliment o per creences sense fonament. En general, podem afirmar que hi ha una manca d'estudis de base rigorosos a tots els nivells. A nivell local és on es fa més palesa aquesta mancança. En aquest sentit, esperem que aquest estudi contribueixi al coneixement de les espècies presents al massís del Montgrí i com aquestes es distribueixen en l'espai segons els ambients. Així mateix, es pretén establir una base sòlida per a posteriors estudis i crear una eina de suport per a la gestió del territori i l'educació ambiental.

Es descriuen una a una les diferents espècies que s'han detectat al massís del Montgrí, i a més s'hi inclouen quatre espècies, l'erioç clar (*Atelerix algirus*), la rata cellarda (*Elyomys quercinus*), el visó americà (*Mustela vison*) i el turó (*Mustela putorius*), que malgrat no han estat detectades s'estimen com a residents molt probables a la zona. Altres espècies, com la daina (*Dama dama*), malgrat han estat citades no s'inclouen en el present treball donada la naturalesa accidental de les cites.

Es fa una descripció sintètica de l'aspecte, biologia, estatus legal i situació a la zona de cadascuna de les espècies. A fi de clarificar les explicacions, cada fitxa s'acompanya amb la il·lustració de l'animal i de la seva empremta, així com del seu mapa de distribució: els cercles negres indiquen que l'espècie s'ha detectat a la quadrícula i els grisos indiquen la seva àrea de distribució suposada o potencial, això és aquelles quadrícules on es troben ambients adequats per al seu desenvolupament.

La publicació acaba amb un estudi dels ratpenats del massís del Montgrí.

Eriçó clar *Atelerix algirus*

Descripció

Longitud del cap i cos d'entre 21 i 25 cm. Es tracta d'un insectívor de grans dimensions, diferenciable del similar eriçó comú per la coloració més clara, les orelles que sobresurten netament del pelatge, el límit entre pues i el front que és discontinu, i per la mida sensiblement inferior. Com que es tracta d'una espècie de tendència més termòfila, presenta un aspecte més esvelt, amb potes més llargues i pelatge menys dens.

Biologia

Tots els eriçons són nocturns; surten dels seus amagatalls (petits jaços camuflats sota l'herba) al capvespre per anar a cercar l'aliment, sobretot invertebrats que troben en el seu camí, tot i que també poden consumir petits vertebrats, fruits i baies. A diferència de l'erichó comú, roman actiu tot l'any. Només el trobem en ambients netament mediterranis, i es localitza generalment en zones més eixutes que el comú. Els seus ambients preferits són, doncs, els boscos mediterranis, les pinedes i les brolles. Utilitza per descansar el mateix tipus de refugis que l'erichó comú.

Rastres

Són animals difícils d'observar de forma directa; malgrat tot, se'n pot detectar la presència pels seus rastres, excrements i petjades, que ocasionalment trobem a les vores de camins i corriols. Malauradament, no és possible assignar l'espècie autora d'aquests, ja que ambdues espècies d'erichó produeixen idèntiques empremtes i defecacions (vegeu eriçó comú).

Distribució al Montgrí

S'ha detectat un únic individu atropellat a prop de Bellcaire. Malgrat ser un animal de difícil detecció, tot fa pensar que també s'endinsa pels diferents ambients del massís, exceptuant les zones més àrides i amb poc recobriment vegetal.

Estatus legal

- Espècie protegida per la Llei 3/88 de protecció dels animals de la Generalitat de Catalunya.
- Espècie d'interès especial segons el Reial Decret 439/90 pel qual es regula el catàleg d'espècies amenaçades.
- Espècie estrictament protegida per la Directiva Hàbitats.
- Espècie estrictament protegida pel Conveni Berna.

ant.

post.

Eriçó fosc o comú *Erinaceus europaeus*

Descripció

Longitud del cap i cos d'entre 23 i 29 cm. Insectívor de grans dimensions, similar a l'espècie precedent, però amb les orelles ovalades i gairebé recobertes de pèl i amb coloració general més marronosa i amb una franja fosca que va des de la punta del musell fins a l'ull. Sens dubte el tret més destacable dels eriçons, tant clar com comú, és la presència de pèls modificats en forma de pues que recobreixen les regions dorsal i lateral, i que els permeten convertir-se en una bola pràcticament inexpugnable. Malauradament, aquesta passiva tàctica defensiva resulta contraproductiva quan el perill del qual es volen protegir són els vehicles que circulen sobre l'asfalt, a les vores del qual no és rar trobar les desafortunades víctimes d'aquests massa freqüents encontres.

Biologia

És un animal nocturn, d'hàbits alimentaris similars a l'eriçó clar. A diferència d'aquell, però, hiverna quan les temperatures baixen per sota els 10°C. La hibernació es fa en refugis similars als que utilitza per al descans diari, i es pot trobar sota la fullaraca, en marges de pedra i sota troncs. No excava mai galeries. Tot i ser de tendència mediterrània, també el trobem a les zones mediterrànies, i pot ocupar el mateixos ambients que l'espècie precedent. Habita tant a les masses forestals com a les àrees obertes.

Rastres

Podem detectar-ne la presència mitjançant els seus excrements i petjades, que trobarem als marges de zones obertes i a les vores de camins i corriols. Les petjades sempre mostren, tant a la pota anterior com posterior, quatre dels cinc dits i normalment els quatre coixinets. Mesuren uns 2,5 cm d'amplada per 2,8 de llargada. Els excrements són allargats, de tonalitats fosques i llustrosos, sense estrangulacions i amb un dels extrems acabats en punta. Mesuren entre 3 i 4 centímetres de longitud i menys d'un de diàmetre. Els rastres resulten indistingibles dels de l'eriçó clar.

Distribució al Montgrí

No s'han trobat indicis de la seva presència, tot i que la baixa pluviometria del sector més oriental en fa probable la presència. Els conreus de secà (olivets) que trobem a les parts baixes del sector occidental també són ambients favorables.

Estatut legal

- Espècie protegida per la Llei 3/88 de protecció dels animals de la Generalitat de Catalunya.
- Espècie estrictament protegida per la Directiva Hàbitats.
- Espècie protegida pel Conveni Berna, l'explotació de la qual s'haurà de sotmetre a regulació.

Musaranyeta *Suncus etruscus*

Descripció

Longitud del cap i cos d'entre 3,5 i 5 cm. És el mamífer més petit del món, i és justament la seva mida diminuta el que permet diferenciar-la de la, altrament similar, musaranya comuna. Igual que aquella, presenta pèls llargs i esparsos a la cua i al cos. El cap, però, és proporcionalment més gran i orelles més prominents. La coloració general també és similar: grisa al damunt, amb el ventre un xic més clar.

Biologia

També presenta cicles d'activitat variables: com que es tracta d'una espècie tan menuda, el seu metabolisme és encara més elevat, fet que l'obliga a alimentar-se fins i tot amb més freqüència que la musaranya comuna. Es troba en ambients mediterranis secs, sempre en espais oberts i amb bon recobriment herbaci on refugiar-se i on cercar els petits invertebrats dels quals s'alimenta.

Rastres

Les seves petjades tindrien el mateix aspecte que les de l'espècie precedent, però molt més menudes. Es pot afirmar que no deixa cap tipus de rastre detectable.

Distribució al Montgrí

S'ha detectat mitjançant l'anàlisi d'egagròpiles d'òliba. Habita preferentment a les zones obertes i camps de conreu amb abundant vegetació herbàcia. La heterogeneïtat de les quadrícules fa pensar que deu trobar-se arreu del massís.

Estatus legal

- Espècie protegida pel Conveni Berna, l'explotació de la qual s'haurà de sotmetre a regulació.

Musaranya comuna *Crocidura russula*

Descripció

Longitud del cap i cos d'entre 6 i 8 cm. Insectívor petit. Les musaranyes són animals en certa manera similars als ratolins, però amb els ulls molt menuts, d'aspecte més esvelt, amb potes curtes i d'actitud molt inquieta. Presenten, a més, un musell molt allargat, punxegut, ben recobert de pèls sensitius que les ajuden a orientar-se. La musaranya comuna és, de fet, semblant a la musaranya nana, però molt més gran. Ambdues presenten pèls llargs i esparsos a la cua, que permeten diferenciar-les de la resta de musaranyes. La coloració general és grisa, tot i que es pot tornar rogenca a la primavera, amb el ventre un xic més clar.

Biologia

Les musaranyes tenen un metabolisme elevadíssim, que les obliga a cercar nerviosament aliment de forma gairebé constant. Els cicles d'activitat són variables, però sempre de poques hores, per la qual cosa es poden trobar actives tant de dia com de nit. Tot i així, presenten dos pics principals d'activitat, l'un a la matinada i l'altre de capvespre. Es troba en ambients mediterranis, tant dins de boscos com marges o zones obertes, sempre que hi hagi recobriment herbaci. S'alimenta de petits invertebrats que cerca entre la fullaraca.

Rastres

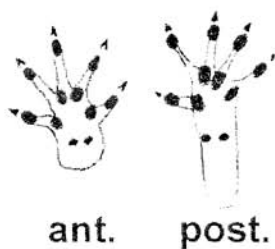
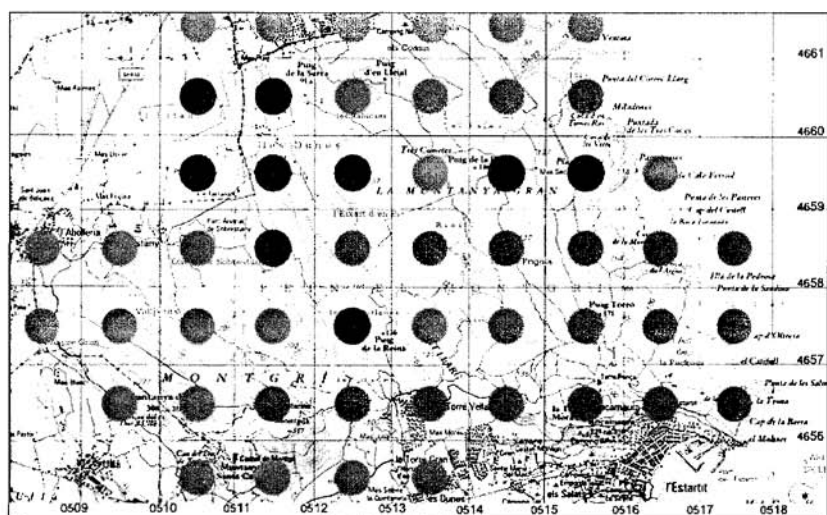
Donada la seva talla diminuta i els seus hàbits discrets, que fan que rara vegada s'allunyin del refugi que els ofereix la coberta vegetal, els seus rastres són gairebé impossibles de trobar. Les seves menudes petjades, quan queden impreses sobre un substrat adequat, mostren unes potes molt allargades amb 5 dits tant davant com darrere.

Distribució al Montgrí

Durant l'estudi s'ha trobat mitjançant trampeig amb paranys de viu i anàlisi d'egagròpiles en tots els ambients del massís. Amb major o menor densitat es troba àmpliament distribuïda allà on el recobriment herbaci i arbustiu és alt.

Estatus legal

- Espècie protegida pel Conveni Berna, l'explotació de la qual s'haurà de sotmetre a regulació.

Guineu *Vulpes vulpes*

Descripció

Longitud del cap i cos d'entre 60 i 70 cm. Carnívor gran. Pertany a la família dels cànids i morfològicament és similar a un gos o un llop, però amb uns quants trets característics que li confereixen un aspecte inconfusible: la poblada i llarga cua, que sovint manté horitzontal mentre es desplaça; el musell llarg i prim; les orelles força grans, triangulars i sempre alçades, i les tonalitats molt rogenques del pelatge dorsal.

Biologia

Sobretot, nocturna. És un animal extremadament ubiqüista, que es pot trobar a qualsevol tipus d'ambient, des de la línia de mar fins a l'alta muntanya, explotant els més variats recursos. Així, malgrat que s'alimenta sobretot d'animals, també pot depredar sobre insectes, fruites i deixalles. Cria i es refugia en galeries que excava ella mateixa, ja sigui fent-les de vell nou o bé eixamplant conilleres. Malgrat ser força abundant a tot arreu, no és fàcil veure-la, ja que és força esquerga.

Rastres

Deixa diversos tipus de rastres, fàcilment identificables, que ens permetran detectar-ne la presència. La petjada és similar a la d'un gos, però més estreta: marca quatre dits davant i darrere i mesura uns 4 cm d'amplada per 5 cm de llargada. Els excrements són estrets i allargats, recargolats i s'estreuen a les puntes, i es diferencien dels d'altres carnívors (mustèlids) perquè no presenten estrangulacions, els podem trobar fàcilment en vores de camps i de camins, per on les guineus es desplacen. Els caus presenten, igual que els dels toixons, grans acumulacions de terra vora l'entrada. Quan estan en ús, es distingeixen fàcilment dels d'aquell per la forta olor que desprenen.

Distribució al Montgrí

És un dels carnívors més abundants del massís: es troba distribuïda arreu. Els resultats obtinguts mostren que assoleix les màximes densitats a les zones basals.

Estatus legal

- És objecte de caça i comercialitzable segons els reials decrets 1095/99 i 1118/89.

Mostela *Mustela nivalis*

Descripció

Longitud del cap i cos d'entre 18 i 24 cm. És el carnívor més petit del món. Pertany a la família dels mustèlids, que es caracteritzen per una mida entre petita i mitjana, i per tenir cossos allargats i cilíndrics, amb potes i cua generalment curtes. La coloració del dors i la cua és bruna clara en la mostela, i la resta del cos és blanc.

Biologia

A diferència d'altres membres de la família, la mostela es mostra activa tant de dia com de nit. Es pot trobar virtualment a qualsevol ambient on hi hagi bona densitat de micromamífers, els quals cerca nerviosament. Així, és especialment abundant a les zones humides i als marges de cultius, on aquests prolifereixen. El seu cos estret i fusiforme li permet endinsar-se en els caus de les seves preses (talpons i ratolins, sobretot), que després pot aprofitar com a cau propi per refugiar-se i per criar.

Rastres

Donada la seva reduïda dimensió, les seves diminutes petjades (1,5 cm llargada x 1 cm d'amplada) rara vegada queden impreses sobre el sòl, per la qual cosa, malgrat ésser un animal relativament comú, passa molt desapercibuda. Els excrements presenten la forma característica dels mustèlids: allargats i recargolats, amb les puntes afinades i amb estrangulacions en tota la seva longitud. La seva mida és de menys de mig cm de diàmetre per uns 6 cm de longitud; són molt difícils de localitzar.

Distribució al Montgrí

És un dels carnívors més difícils de detectar. Tot i que només s'ha trobat en una quadrícula, de ben segur que es distribueix per tot el massís i assolix les màximes densitats a les zones més humides.

Estatut legal

- Espècie protegida pel Conveni Berna, l'explotació de la qual s'haurà de sotmetre a regulació.

Turó *Mustela putorius*

Descripció

Longitud del cap i cos d'entre 31 i 45 cm. Carnívor de mida mitjana. Pertany a la família dels mustèlids. La coloració general és molt fosca, de tonalitat marró i amb els flancs groguencs. El disseny facial és inconfusible, amb la punta del musell, el front i les galtes, i la punta de les orelles blanques i la resta de coloració fosca.

Biologia

És animal de costums similars al recent arribat visó americà, encara que menys aquàtic, per la qual cosa també el podem trobar lluny de l'aigua. Es mostra actiu sobretot al crepuscle, durant la nit. Quan es troba prop de l'aigua, s'alimenta sobretot de petits vertebrats lligats a aquest medi, i són els anurs (gripaus i granotes) unes de les preses més freqüents; en altres ambients el conill constitueix una de les seves preses predilectes, els quals caça dins les pròpies conilleres a les quals pot accedir mercès al seu cos allargat i fusiforme. Aquesta habilitat va motivar la seva domesticació per part de l'home, i es va crear la forma domèstica, que es coneix com a fura, i que és de coloració molt variable.

Rastres

Marca el seu territori dipositant els excrements en llocs ben visibles. Aquests són molt difícils de diferenciar dels del visó americà, d'aspecte, textura i olor molt similars. Les petjades també són d'aspecte i mida similar a les d'aquell. Ocasionalment es poden trobar acumulacions de restes d'anurs en menjadors situats vora l'aigua.

Distribució al Montgrí

No s'han trobat indicis de la seva presència. Els seus requeriments ecològics el lliquen estretament a masses d'aigua o zones relativament humides. El fet d'haver-hi poblacions properes fa probable la seva presència als antics estanys de Belcaire.

Estatut legal

- Espècie protegida pel Conveni Berna, l'explotació de la qual s'haurà de sotmetre a regulació.
- Espècie que pot ser objecte de mesures de gestió i, per tant, caçable segons la Directiva Hàbitats.

ant.

post.

Visó americà *Mustela vison*

Descripció

Longitud del cap i cos d'entre 35 i 40 cm. Carnívor de mida mitjana. És de dimensions menors que l'abundant gorjablanc. La coloració general és fosca, de tonalitats brunes. Presenta una característica taca blanca de mida variable a la barbata.

Biologia

Toleren molt bé la presència de l'home. Malgrat que són sobretot nocturns, no és rar de veure'ls actius durant el dia, recorrent les vores de rius o de masses d'aigua estancades, i fins i tot nedant, ja que són animals semiaquàtics i, per tant, sempre els trobarem lligats a ambients humits. Presenten una dieta força carnívora i s'alimenten bàsicament de petits vertebrats i d'invertebrats que troben dins l'aigua; es compten entre les seves principals preses el cranc de riu americà, els peixos i les granotes. Descansen i crien en caus, ja siguin d'altres espècies, ja siguin excavats per ells mateixos, situats sempre a la vora de l'aigua.

Rastres

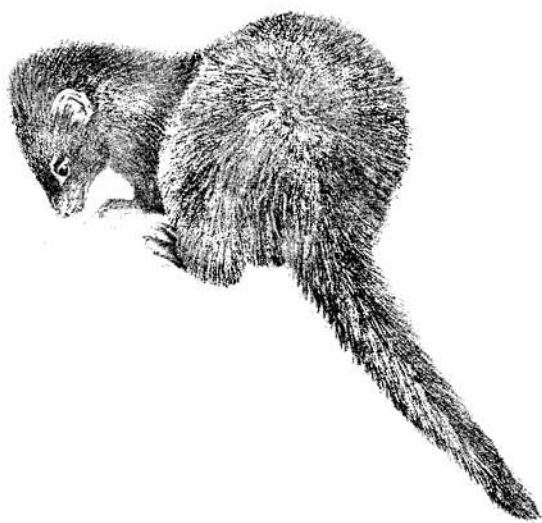
La seva presència es pot detectar fàcilment sobretot a causa del costum de marcar els seus territoris dipositant excrements en els punts més conspicus, com pedres que sobresurtin enmig del riu, troncs, platgetes, etc. Aquests presenten un aspecte similar al de la resta de mustèlids, amb un diàmetre aproximat d'un cm i una llargada d'entre 3 i 9 cm, i solen fer pudor a peix. La petjada mesura uns 2 cm d'amplada per uns 3,5 cm de llargada, i les de les potes posteriors són lleugerament més llargues.

Distribució al Montgrí

No s'han trobat indicis de la seva presència. Els seus requeriments ecològics el lliguen estretament a masses d'aigua. El fet d'haver-hi poblacions properes fa probable la seva presència als antics estanys de Bellcaire.

Estatus legal

Es tracta d'una espècie forània, apareguda a la nostra fauna recentment, a causa de l'assilvestrament de poblacions escapades de granges de pel·leteria que s'han anat expandint a gran velocitat pel territori. Actualment la seva caça està permesa i s'estudia la creació d'un pla de control i extermini.

ant.

post.

Fagina o gorjablanc *Martes foina*

Descripció

Longitud del cap i cos d'entre 40 i 50 cm. Carnívor de mida mitjana. El cos és allargat, les potes curtes i la cua llarga i densament poblada, a diferència de la resta de mustèlids que trobem a la zona. El pelatge és bru fosc a pràcticament tot el cos, exceptuant la regió que va des de la gorja fins a sobre les potes anteriors, que és blanca.

Biologia

És estrictament nocturna. Es mostra molt ubiqüista al Principat, i no presenta massa requeriments pel que fa a l'hàbitat, per bé que sobretot es comporta com a forestal. Es pot trobar tant a les regions mediterrànies com a les de clima europeu. La seva dieta és similar a la de la guineu, ja que s'alimenta tant de vertebrats que caça activament com de carronyes, deixalles, fruits i fins i tot invertebrats. Descansa a l'aixopluc de refugis naturals que troba, com forats d'arbres, sota el rocam, etc.

Rastres

És fàcil trobar-ne excrements a les vores dels camins, i aquests són similars als de la resta de mustèlids i als de la genet. La seva petjada, característica dels mustèlids, és d'uns 4 cm de llargada per 3 cm d'amplada.

Distribució al Montgrí

S'ha detectat la seva presència als diferents ambients del massís. És molt adaptable i ubiqüista, per la qual cosa es deu trobar arreu.

Estatus legal

- Espècie protegida pel Conveni Berna, l'explotació de la qual s'haurà de sotmetre a regulació.

Toixó *Meles meles*

Descripció

Longitud del cap i cos d'uns 80 cm. Carnívor gran. Malgrat pertànyer a la família dels mustèlids, el seu aspecte és ben característic: el cos és molt rabassut, el musell punxegut i les orelles i les extremitats molt curtes. El pelatge és atapeït i aspre, a diferència del de la mostela i la fagina. Fàcilment identificable per la coloració, amb el cos majoritàriament gris, potes, pit i ventre negres, i cap blanc, travessat per dues amples bandes també negres.

Biologia

És estrictament nocturn. Es pot trobar a tot arreu, malgrat que és més abundant allí on el sòl és tou, per poder cavar les seves galeries, i hi ha bona coberta vegetal. Prefereix els boscos caducifolis o mixtos, tot i que no és rar en els típicament mediterranis. És omnívor, com la fagina, encara que la seva presa principal són els cucs i altres invertebrats. Obre extenses i complexes galeries que són ocupades pels grups familiars.

Rastres

A banda de les toixoneres (així s'anomenen els seus caus), que es poden confondre amb els caus de guineu (vegeu guineu), poden deixar altres tipus de rastres: d'una banda, latrines, on acumulen les seves característiques femtes, fosques i d'una amplada de fins a 2,5 cm, en petites depressions del terreny, i de l'altra, les petjades, inconfusibles, donada la seva condició de semiplantígrad, ja que a diferència de la resta de carnívors no recolza tan sols els dits a terra, sinó bona part de la mà. També és freqüent trobar furgades allí on ha cercat cucs: són més amples i sovint més profundes que les de conill i no presenten l'aspecte allargassat d'aquelles, per la qual cosa es poden diferenciar fàcilment.

Distribució al Montgrí

S'han trobat rastres a diferents indrets del massís. La seva presència està molt lligada a la vegetació arbustiva densa i, per tant, només manca a les zones més esclarissades.

Estatus legal

- Espècie protegida pel Conveni Berna, l'explotació de la qual s'haurà de sotmetre a regulació.

Geneta *Genetta genetta*

Descripció

Longitud del cap i cos d'entre 45 i 50 cm. Carnívor de mida petita-mitjana. Aspecte inconfusible, amb el cos similar a un mustèlid, però més esvelt i amb cap de felí. Els trets que permeten diferenciar-la són la cua llarga i travessada per múltiples anells, l'aspecte esvelt i el pelatge, groguenc de fons i densament pigallat de negre.

Biologia

Porta una vida totalment nocturna. Es tracta d'un animal molt termòfil, originari del nord d'Àfrica (d'on sembla ser que la van portar els àrabs). És per això que només la trobem en ambients mediterranis. Força lligada a les masses forestals, tot i que també pot viure lluny del bosc, en zones obertes de matolls que li ofereixin suficient refugi i aliment. Cerca recés en forats d'arbres i sota pedres. És omnívora, i inclou en la seva dieta des de petits vertebrats fins a fruites i llavors.

Rastres

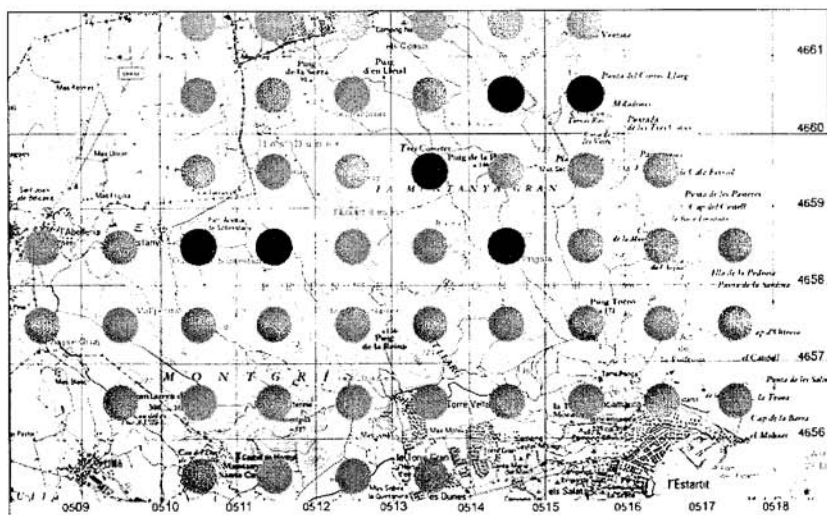
Diposita els excrements en latrines que poden assolir volums considerables. Els excrements, semblants als dels mustèlids, són molt llargs i corbats. La seva petjada és similar a la d'un gat, ja que, a banda de ser arrodonida, no marca les ungles. Es pot diferenciar de les d'aquests perquè sovint marca el cinquè dit, fet que no passa mai amb els gats. Oscil·la entre els 3 i 3,5 cm de diàmetre.

Distribució al Montgrí

Es tracta d'un carnívor generalista, associat a masses forestals de major o menor envergadura, per la qual cosa la trobarem arreu del massís.

Estatus legal

- Espècie protegida pel Conveni Berna, l'explotació de la qual s'haurà de sotmetre a regulació.
- Espècie que pot ser objecte de mesures de gestió i, per tant, caçable segons la Directiva Hàbitats.

Senglar *Sus scrofa*

Descripció

Longitud del cap i cos d'entre 125-140 cm i pes d'entre 60 i 150 kg. Animal gran, de coll i potes curtes i d'aspecte compacte i rabassut. Recobert per un pelatge llarg i aspre, de color marró fosc. Els mascles són més grans que les femelles, tenen el cap més ample i els ullals grans i corbats cap amunt, que augmenten de mida amb l'edat.

Biologia

És sobretot crepuscular i nocturn. La seva gran capacitat d'adaptació fa que el puguem trobar en qualsevol tipus d'ambient, sempre que hi hagi aliment suficient, cobertes vegetals espesses on refugiar-se i aigua. Forma grups socials menats per una femella dominant. Durant el dia descansen en jaços amagats enmig dels matolls. És omnívor, amb un ventall alimentari amplíssim.

Rastres

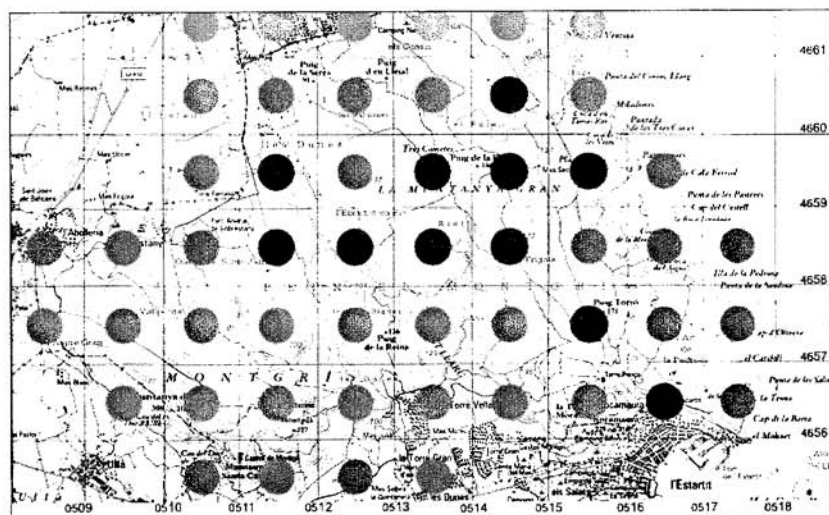
El seu costum de cercar arrels tot aixecant la terra amb el dur musell i deixant franges considerables de terra "laurada" al seu pas fa que sigui fàcil detectar-ne la presència. La seva petjada també és inconfusible, ja que es tracta de l'únic ungulat de la zona, i mesura entre 9 i 12 cm de llargada per entre 5 i 6 cm d'amplada. Als recs i bassals no és rar trobar rastres dels seus banys de fang: petites marques amb tota la superfície coberta per l'empremta dels seus pèls, i voltades de petjades.

Distribució al Montgrí

Se n'han trobat rastres en els diferents ambients del massís. Cerca refugi a les zones més atapeïdes. La seva gran mobilitat fa que el puguem trobar arreu.

Estatus legal

- És objecte de caça i comercialitzable segons els reials decrets 1095/99 i 1118/89.

Esquirol *Sciurus vulgaris*

Descripció

Longitud del cap i cos d'entre 19 i 24 cm. Rosegador de mida mitjana, d'aspecte inconfusible. Té el cos molt allargat, el musell curt, els ulls molt grans i la cua llarga i densament poblada, similar a la dels lirones. Canvia de pelatge a la tardor i a la primavera, de manera que el seu aspecte és lleugerament diferent a l'estiu i a l'hivern. Un dels trets diferencials d'ambdós pelatges són els llargs plomalls de pèls que li apareixen a les orelles a l'hivern. La coloració general és rogenca amb les parts inferiors blanques tot l'any.

Biologia

És l'únic rosegador del Principat que es mou únicament de dia, possiblement condicionat per la necessitat de trobar amb la vista el seu aliment principal, les pinyes, de les quals es pot alimentar de forma gairebé exclusiva. Es tracta d'un animal d'àmplia distribució, ja que es pot trobar tant a les pinedes d'alta muntanya com a les d'arran de mar. És molt àgil, i porta una vida totalment arborícola. Cada esquirol construeix uns quants nius dins el seu territori, i els utilitza tant com a refugi nocturn com per criar els petits.

Rastres

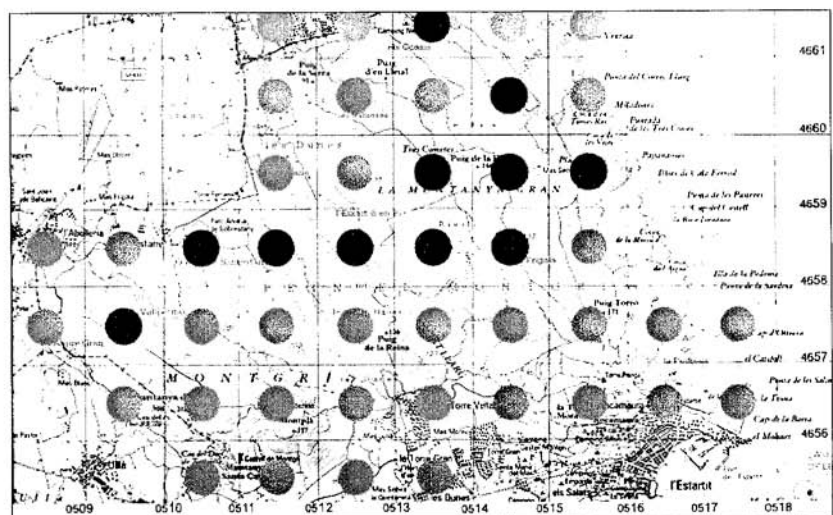
En aquelles zones on s'alimenten és fàcil trobar restes de pinyes consumides que en delaten la presència. Cal no confondre les pinyes menjades per esquirols (d'aspecte més desfilat) amb les pinyes consumides pel ratolí de bosc (d'aspecte més polit). També es poden trobar fàcilment els nius, d'aspecte esfèric i amb un diàmetre aproximat de 25 cm.

Distribució al Montgrí

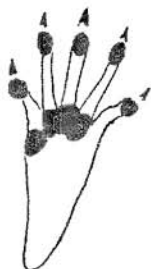
És un animal típicament forestal, lligat estretament a les pinedes. Es distribueix, doncs, arreu del massís.

Estatut legal

- Espècie protegida pel Conveni Berna, l'explotació de la qual s'haurà de sotmetre a regulació.

ant.

post.

Rata cellarda *Eliomys quercinus*

Descripció

Longitud del cap i cos d'entre 12 i 14 cm. Es tracta d'un rosegador de mida entre petita i mitjana i d'aspecte molt singular, gràcies sobretot a la màscara facial negra que el fa inconfusible i per la cua llarga i densament poblada, típica del grup dels lirons al qual pertany. La coloració general és grisenc, amb el ventre blanc i la part superior de la cua negra.

Biologia

Es tracta d'un animal nocturn i hivernant que es pot trobar a qualsevol ambient forestal on hi hagi acumulacions de rocs i un bon recobriment de fullaraca. Fa cau tant sota terra com en forats i dalt d'arbres, on sovint aprofita nius vells d'aus o esquirols. Les majors densitats les trobem als boscos més humits, en canvi es troben en poc nombre a les zones de baixa altitud. A més, allí on conviu amb la rata negra (*Rattus rattus*), aquesta la desplaça cap a les zones més eixutes, on no assoleixen mai densitats importants. Cerca l'aliment tant sobre els arbres com al terra, i presenta una dieta omnívora i variable, amb un elevat percentatge de preses animals.

Rastres

Tots els rosegadors deixen rastres similars allí on porten les seves activitats vitals. Poden consistir en restes de menjar rosegat, nius dalt dels arbres (en el cas dels lirons i la rata negra), petjades o excrements. Sovint aquests rastres resulten molt difícils d'atribuir a una o altra espècie, per la qual cosa a continuació se'n fa una descripció general que valdrà per a les diferents espècies de rosegador tractades. La mida de petjades i excrements i el seu emplaçament de vegades permeten descartar un bon nombre d'espècies i fins arribar a identificar-ne l'autor. Les petjades dels rosegadors són allargades, ja que recolzen tota la superfície plantar a terra, i mostren 5 i 4 dits a les extremitats posteriors i anteriors respectivament. Els excrements són cilíndrics, curts, i amb els extrems arrodonits o lleugerament apuntats. Generalment no es troben sols, sinó formant acumulacions de major o menor volum.

Distribució al Montgrí

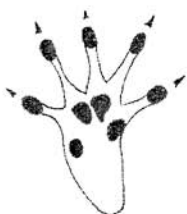
No se n'han trobat indicis. Malgrat tot, podria trobar-se en baixes densitats i de forma molt localitzada en els ambients més humits amb parets seques i baix recobriment herbaci.

Estatus legal

- Espècie protegida pel Conveni Berna, l'explotació de la qual s'haurà de sotmetre a regulació.

ant.

post.

Ratolí de bosc *Apodemus sylvaticus*

Descripció

Longitud del cap i cos d'entre 9 i 11 cm. Es tracta d'un petit rosegador, un xic més gran que la resta de ratolins, amb ulls més prominents i orelles igualment més grans. La cua és estreta, d'una llargada superior a la del cap i cos. El pelatge dorsal és d'un gris marronós, que es torna vermellós amb l'edat, i pot presentar una taca groguenca de major o menor extensió al pit.

Biologia

Igual que la resta de ratolins, és bàsicament crepuscular i nocturn. Es troba a tot arreu, especialment als marges de boscos, vores de camps, marges, brolles i clarianes. És probablement l'espècie més ubiqüista de les tractades, ja que es pot trobar des de vora mar fins a l'alta muntanya. A diferència d'alguns dels ratolins i rates, no està lligat a la presència humana. És omnívor, amb un ventall alimentari amplíssim, que va des de les llavors i granes fins als insectes. Es tracta d'una de les espècies de mamífer més freqüent a tot el Principat.

Rastres

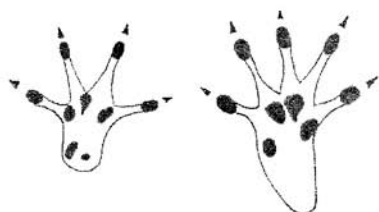
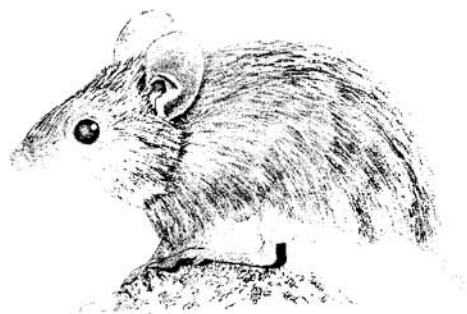
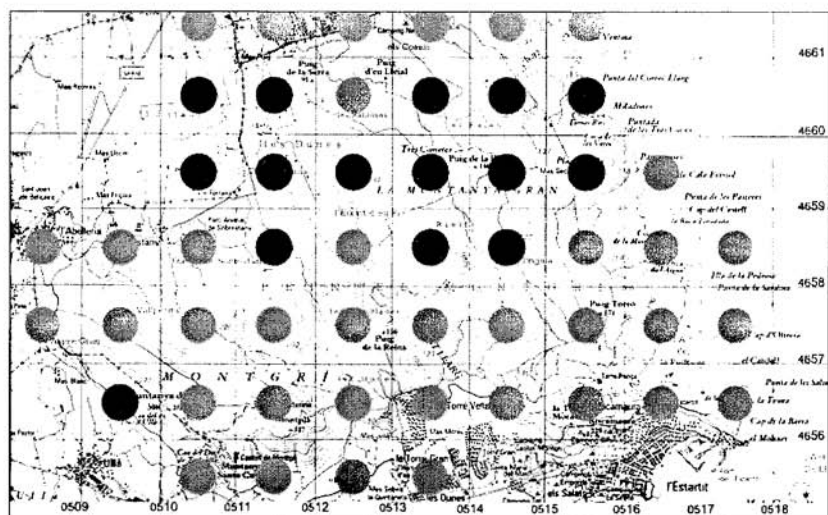
A banda dels rastres ja descrits (vegeu rata cellarda), és freqüent trobar al sotabosc acumulacions de pinyes menjades per aquest rosegador. Es poden distingir de les consumides per l'esquirol per l'aspecte menys desfilat.

Distribució al Montgrí

Els resultats demostren que es troba distribuït arreu, Indubtablement és el mamífer més abundant de la zona.

Estatus legal

No gaudeix de cap figura de protecció.

Rata negra *Rattus rattus*

Descripció

Longitud del cap i cos d'entre 17 i 21 cm. Rosegador de mida mitjana, lleugerament menor i amb les orelles més desenvolupades que la rata comuna, a la qual s'assembla molt. La principal diferència morfològica entre ambdues rates rau en la mida de la cua, més llarga que el cap i cos en la rata negra, i més curta en la comuna. Malgrat el nom, la coloració és variable i generalment és de tonalitat gris vermellosa al dors i blanca al ventre.

Biologia

Les rates són animals predominantment nocturns i de dieta omnívora. Es poden alimentar virtualment de qualsevol element d'origen orgànic, especialment quan es troba depenent de l'home. A diferència de la rata comuna, és un animal molt ubiqüista que pot trobar-se tant lligat a l'home com assilvestrat. A l'alta muntanya, on manca completament la rata comuna, únicament s'hi troben poblacions lligades a l'home. Les poblacions silvestres es comporten com a arborícoles, construeixen nius on descansen durant el dia, i són sobretot frugívores.

Rastres

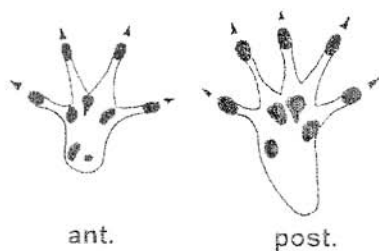
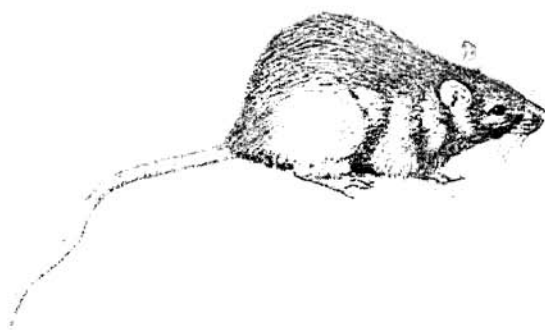
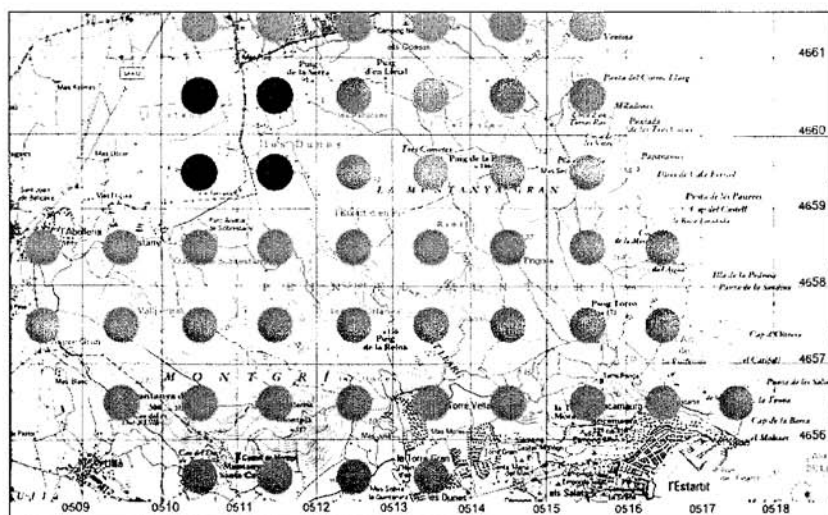
Quan viu associada a l'home podem detectar la seva presència pels excrements, de forma cilíndrica igual que els de la resta de rosegadors, però de dimensions considerables (6 mm de diàmetre per 17 mm de llarg). Aquests són similars als de la rata comuna, que a diferència de la rata negra tendeix a formar latrines on es poden acumular quantitats considerables d'excrements.

Distribució al Montgrí

S'ha detectat mitjançant l'anàlisi d'egagròpiles. A diferència de la rata comuna, s'endinsa al massís on pobla bàsicament pinedes.

Estatus legal

No gaudeix de cap figura de protecció

Rata comuna *Rattus norvegicus*

Descripció

Longitud del cap i cos d'entre 17 i 26 cm. Rosegador de mida mitjana, d'aspecte més robust i amb el musell més arrodonit que la rata negra. A diferència de l'espècie anterior, la cua és més curta que el cap i cos. La coloració és igualment molt variable, amb el dors de tonalitats gris marronoses i el ventre gris o blanquinós.

Biologia

La rata comuna es troba estrictament lligada a l'home, per la qual cosa mai la trobarem, com la rata negra, lluny dels assentaments humans i portant una vida més silvestre. Allà on conviu amb la rata negra, la desplaça i la relega a les golfes i les parts altes dels habitatges, i ocupa les parts baixes, generalment més productives i des d'on tenen l'aigua més a l'abast. La seva distribució és més reduïda que la de la rata negra, ja que no es troba a l'alta muntanya, i a més presenta una forta dependència vers l'aigua, per la qual cosa tampoc es troba en zones massa eixutes, on la rata negra, per contra, s'hi desenvolupa bé. La dieta és, igual que amb l'espècie precedent, absolutament generalista, ja que s'alimenten de tot el que poden trobar.

Rastres

A banda dels excrements (vegeu espècie precedent), les rates solen deixar altres evidències, sovint molt conspicues, de la seva presència: forats furgats, tota mena de materials rosegats (papers, sacs, fustes, etc.), restes de menjar, etc. Sovint també les podrem detectar per la forta i desagradable olor a mesc que desprenen.

Distribució al Montgrí

Es troba lligada a l'activitat humana i, per tant, no s'endinsa cap al despoblat interior del massís, sinó que la trobem a la zona basal d'aquest.

Estatus legal

No gaudeix de cap figura de protecció.

Ratolí domèstic *Mus domesticus*

Descripció

Longitud del cap i cos d'entre 7 i 10 cm. Rosegador de mida petita, més robust i de coloració més fosca que el ratolí mediterrani, i de grandària netament menor que el ratolí de bosc. La longitud de la cua és més o menys igual a la del cap i cos, mentre que en el ratolí mediterrani és menor. El pelatge dorsal és fosc, d'una coloració entre gris i marró.

Biologia

Igual que la resta de ratolins, és un animal bàsicament crepuscular i nocturn, tot i que no és rar veure'l actiu durant el dia a l'interior dels habitatges humans, als quals està molt lligat. Malgrat tot, algunes poblacions s'assilvestren, per bé que no s'allunyen de les zones sotmeses a la influència humana. Es tracta d'una espècie adaptable, que es troba des de línia de mar fins a l'alta muntanya, i es comporta com a omnívor i s'alimenta del que té a l'abast, quan és comensal de l'home, i com a granívor, quan està assilvestrat.

Rastres

Els rastres que deixa són similars als de qualsevol altre rosegador (vegeu rata cellarda). Els excrements mesuren uns 6 mm de llargada i tenen un diàmetre d'uns 2 mm. Quan viu com a comensal de l'home no és rar trobar rastres com els descrits per a la rata comuna, diferenciables per les dimensions menors dels solcs, quan es tracta de rosegades, i del diàmetre, quan es tracta de caus.

Distribució al Montgrí

Es troba lligat a l'activitat humana, per la qual cosa no s'endinsa cap al despoblat interior del massís, sinó que el trobem a la zona basal d'aquest.

Estatus legal

No gaudeix de cap figura de protecció.

Ratolí mediterrani *Mus spretus*

Descripció

Longitud del cap i cos d'entre 7-9 cm. Rosegador de petites dimensions, d'aspecte més esvelt que el ratolí comú i amb la cua més curta, de longitud netament inferior a la del cap i cos. El pelatge dorsal és d'una tonalitat clara, entre gris i marró.

Biologia

Els hàbits són similars als del ratolí domèstic, amb la diferència que no es troba lligat a l'home. Allí on conviuen ambdues espècies, el ratolí domèstic el desplaça, i per tant, l'hem de buscar en indrets secs, on el domèstic no pot viure, o bé en zones poc alterades per l'home. Es tracta, doncs, d'un animal termòfil, clarament associat als ambients mediterranis secs. La seva dieta, igual que la de la resta de rosegadors, és omnívora, i s'alimenta sobretot d'invertebrats, de fruits i de baies.

Rastres

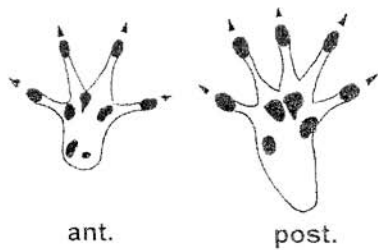
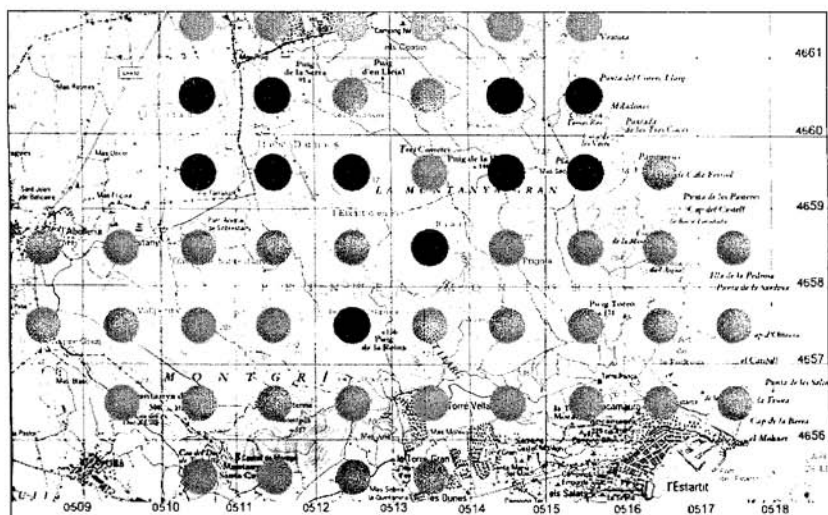
Rastres igual que el ratolí domèstic, tot i que s'ha de tenir present que no es troba mai com a comensal de l'home.

Distribució al Montgrí

Es troba àmpliament distribuït pel massís, tret de les masses forestals més denses, sobretot en marges de conreus i garrigues.

Estatus legal

No gaudeix de cap figura de protecció.

Rata d'aigua *Arvicola sapidus*

Descripció

Longitud del cap i cos d'entre 18 i 21 cm. Es tracta d'un rosegador de mida mitjana, amb aspecte de talpó, però de la mida d'una rata. Es diferencia d'aquestes per tenir la cua més curta i poblada, pels ulls més petits i per les orelles, que gairebé no sobrepassen el pelatge. El dors és marró fosc i el ventre presenta tonalitats grisenques.

Biologia

Es troba activa tant de dia com de nit, amb dos pics d'activitat més acusats que es registren durant el dia, l'un a mig matí i l'altre a mitja tarda. Aquest és l'únic rosegador del Principat estrictament lligat a les masses d'aigua i que porta una vida semiaquàtica. Excava caus als marges dels corrents d'aigua, amb accessos submergits. Per això no el trobem en rius amb les ribes densament arbrades o sense marges suficientment tous com per ser excavats. Igual que la resta de talpons (grup al qual pertany malgrat la seva mida) s'alimenta de vegetació, i cerca plantes no llenyoses tant a dins l'aigua com a les ribes. També pot consumir preses d'origen animal, tot i que en baixa quantitat.

Rastres

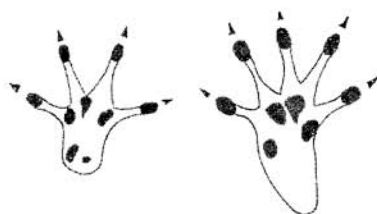
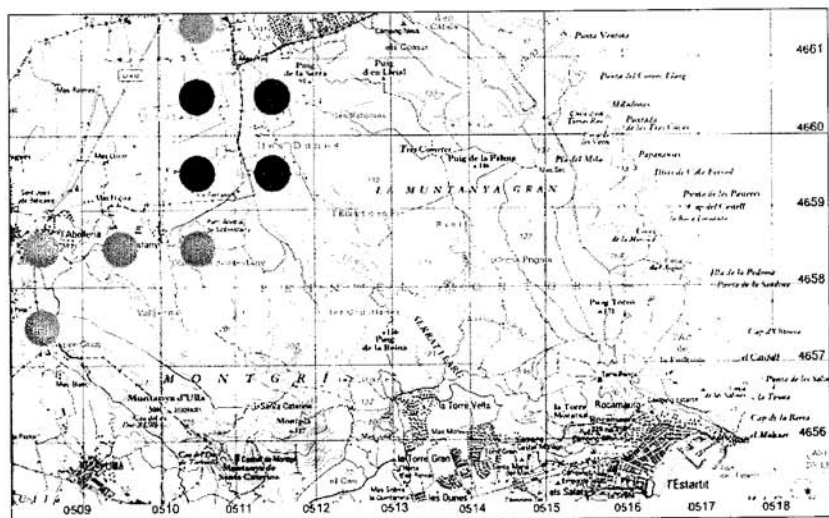
Imprimeixen petjades força característiques i fàcilment distingibles de les d'altres rosegadors, ja que els dits de les potes anteriors estan molt oberts. Aquestes es poden trobar a les vores dels cursos d'aigua on viu, on també es poden descobrir els corriols i les galeries que utilitzen per desplaçar-se d'una banda a l'altra del seu territori.

Distribució al Montgrí

Se n'han detectat mitjançant l'anàlisi d'egagròpiles. És l'únic mamífer d'hàbits amfibis del Montgrí, per la qual cosa només el trobarem als canals de rec dels conreus de la plana.

Estatus legal

No gaudeix de cap figura de protecció.

ant.

post.

Talpó comú *Microtus duodecimcostatus*

Descripció

Longitud del cap i cos d'entre 9 i 11 cm. Rosegador de petites dimensions. Morfològicament molt similar a l'espècie anterior, però amb només 5 tubercles plantars al peu posterior i amb 2 parells de mamelles. La longitud de la cua també és molt inferior a la del cap i cos. La coloració és variable, i va del gris clar al marró fosc. Com a adaptació a la vida subterrània, a més, presenta les orelles i els ulls molt reduïts.

Biologia

El cicle d'activitat d'aquest animal és força desconegut, a causa bàsicament als seus costums subterranis que en fan difícil l'estudi; malgrat tot, es creu que es comporta bàsicament com a diürn. Construeix extenses galeries sota terra, en zones obertes d'ambients mediterranis, ja siguin clarianes, prats o camps de conreu. Els seus caus es reconeixen fàcilment perquè acumula la terra en forma de muntets molt característics, aparentment escampats de forma anàrquica, i a partir dels quals no es pot deduir la direcció ni forma de l'entramat de galeries. S'alimenta de matèria vegetal, sobretot d'arrels, bulbs i tubercles que troba sota terra.

Rastres

Els rastres més evidents són els pilons de terra descrits, que sovint detectarem fàcilment enmig dels prats i camps de conreu.

Distribució al Montgrí

Se n'han detectat a partir de les egagròpiles als conreus limítrofes del massís, allà on el sòl és prou profund i hi ha un bon recobriment vegetal. La naturalesa calcària del massís n'impedeix la presència.

Estatus legal

No gaudeix de cap figura de protecció.

Talpó muntanyenc *Microtus agrestis*

Descripció

Longitud del cap i cos d'entre 10 i 12 cm. Rosegador de petites dimensions, d'aspecte rabassut i amb la cua curta, difícil de distingir del talpó comú, si no fos perquè presenta 6 tubercles plantars al peu posterior, mentre que el comú només en presenta 5, i perquè té 4 parells de mamelles. La cua, molt curta i completament recoberta de pèl, i els ulls molt menuts permeten distingir els talpons d'altres rosegadors de mida petita, com els ratolins. La coloració dorsal és marró brunenca, i s'aclareix a la regió ventral. Les orelles es troben amagades pel pelatge.

Biologia

Crepuscular. Es tracta d'un animal de tendència mediterrània, però amb una elevada capacitat d'adaptació; és per això que també el trobem a zones de clima netament mediterrani, per bé que sempre en densitats molt baixes. El trobarem sobretot en clarianes i llindars de boscos. Així com la resta de talpons, és herbívor, i s'alimenta sobretot de parts verdes de plantes i de llavors. Al contrari que el talpó comú, no es gaire excavador, i tan sols forada galeries curtes i superficials.

Rastres

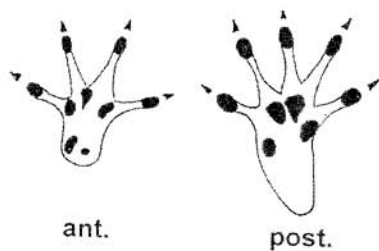
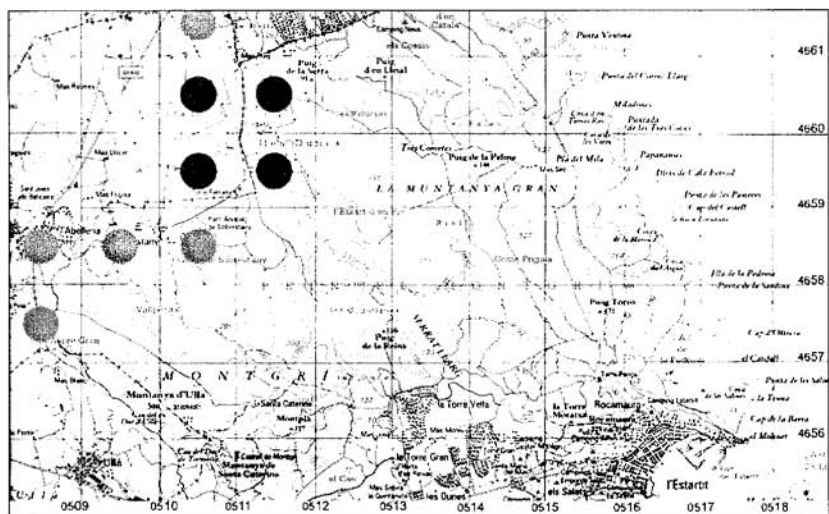
Els seus territoris, igual que els de la rata d'aigua, són travessats per passadissos que recorren al recés de la vegetació herbàcia, descobribles quan aquesta és baixa o no és molt densa. Enmig d'aquests corriols, hi podem trobar restes de menjar i fins i tot diminuts excrements, d'aspecte similar als descrites per a la resta de rosegadors (vegeu rata cellarda). Sovint roseguen l'escorça dels arbres en la seva base, fins a uns 10 cm d'alçada.

Distribució al Montgrí

L'hem detectat en l'anàlisi d'egagròpiles d'òliba a les zones més humides, als antics estanys de Bellcaire. A la resta del massís no hi ha hàbitats adequats per a la seva presència.

Estatut legal

No gaudeix de cap figura de protecció.

Conill *Oryctolagus cuniculus*

Descripció

Longitud del cap i cos d'entre 34 i 45 cm. Lepòrid de mida mitjana. Els lepòrids són animals herbívors adaptats a la vida en espais oberts, per la qual cosa presenten orelles molt desenvolupades i extremitats posteriors llargues i fortes, que els permeten fugir ràpidament quan se senten amenaçats. El conill és el més petit dels dos lepòrids que trobem al Principat. A banda de la mida, les principals diferències respecte la llebre són l'aspecte més rabassut, les orelles proporcionalment més curtes i de color uniforme i els ulls foscos.

Biologia

El conill cerca aliment tant de dia com de nit. El podem trobar pràcticament a qualsevol ambient obert, per bé que prefereix les zones de clima mediterrani, on assoleix densitats més altes. Hi ha dos factors que condicionen molt la seva presència: d'una banda, el recobriment herbaci, que ha de ser elevat, ja que el seu principal aliment és justament l'herba, i de l'altra, la fisiologia del sòl, que ha de ser necessàriament tou, a fi que hi puguin excavar les conilleres: xarxes de galeries amb múltiples sortides que els serveixen per refugiar-se dels depredadors i de la intempèrie. Viuen en grups que poden ser força nombrosos i passen la major part del seu temps a les rodalies de les conilleres.

Rastres

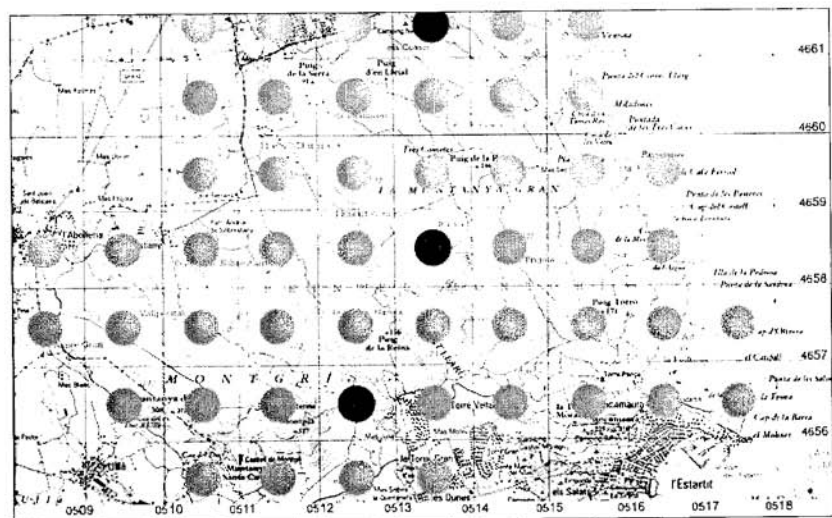
A banda dels caus, el conill deixa un altre rastre molt característic allí on campa: excrements petits i rodons, consistents i molt secs, que sovint es troben en nombre considerable. També es freqüent trobar furgades, que són petits solcs allargats de no més de 15 cm de profunditat, que fan amb les potes anteriors en busca d'arrels.

Distribució al Montgrí

Es troba distribuït arreu del massís, sempre que el substrat sigui adient per excavar-hi el seus caus, tot i que, a causa de diverses malalties, l'abundància es força més baixa que dècades enrere.

Estatus legal

- És objecte de caça i comercialitzable segons els reials decrets 1095/99 i 1118/89.

ant. post.

Llebre *Lepus europaeus*

Descripció

Longitud del cap i cos d'entre 49 i 55 cm. Lepòrid de grans dimensions. Semblant al conill, però de major grandària, cos més esvelt, potes i orelles més llargues i ulls grocs. La coloració també és diferent a la del conill, de colors més suaus i homogenis, i presenta taques fosques irregulars al dors i l'extrem de les orelles tenyit de negre.

Biologia

A diferència del conill, la llebre és sobretot nocturna, per la qual cosa és molt més rar veure-la activa durant el dia. Es troba àmpliament distribuïda pels ambients mediterranis, on ocupa terres de cultiu o boscos naturals, sempre lligada d'alguna manera a les zones més frescals o a punts d'aigua i defugint les zones més eixutes. Igual que el conill, presenta una dieta totalment herbívora, amb les herbes silvestres, base de la seva dieta. No excava caus ni és gregària. Descansa i cria en jaços ben amagats sota la vegetació, que abandona ràpidament quan se sent amenaçada.

Rastres

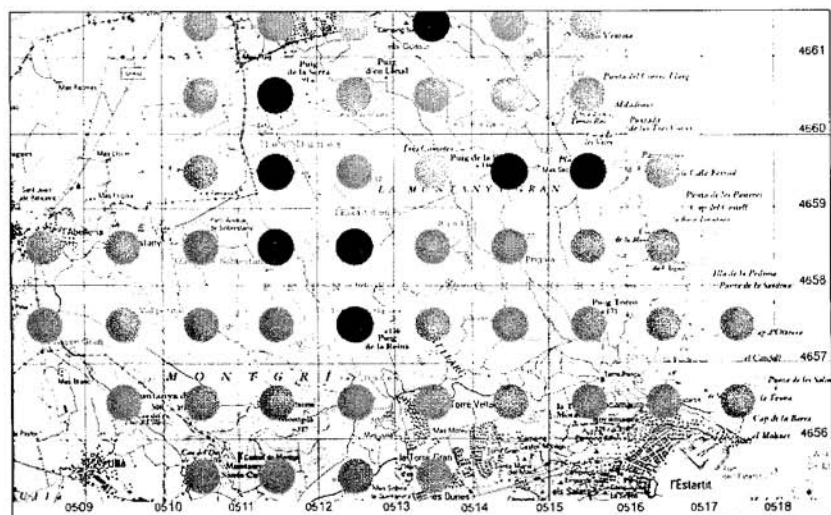
Deixa pocs rastres apreciables, a banda dels excrements, d'aspecte similar als del conill, però de mida lleugerament major, i dels jaços, difícils de localitzar, i que consisteixen en petites depressions excavades amb les potes i ben camuflades enmig de la vegetació, on descansen durant el dia. Les petjades de la llebre, només distingibles de les del conill per la seva talla superior, són molt característiques: peu anterior petit i arrodonit, que marca quatre dits, i peu posterior també amb quatre dits, però d'aspecte molt allargat, perquè recolzen el taló a terra.

Distribució al Montgrí

Els transectes nocturns ens han revelat la seva presència arreu del massís. Li són favorables els conreus i llistonars propers a pinedes o garrigues amb alt recobriment arbustiu.

Estatus legal

- És objecte de caça i comercialitzable segons els reials decrets 1095/99 i 1118/89.
- Espècie protegida pel Conveni Berna, l'explotació de la qual s'haurà de sotmetre a regulació.

ant. post.

ELS RATPENATS DEL MONTGRÍ

La naturalesa calcària, tant del massís com de les illes, fa que s'hi hagin format nombroses cavitats subterrànies que serveixen de refugi a bones poblacions de quiròpters, dominades sobretot pel ratpenat de cova (*Miniopterus schreibersii*). Aquestes cavitats es troben en la seva majoria a la banda de mar, a peu de penya-segats, pel que l'accés hi és només possible amb embarcació. L'elevada temperatura mitjana anual de la zona condiciona l'ús que els quiròpters fan d'aquestes cavitats, de manera que els refugis subterranis són utilitzats, bàsicament, durant l'estiu i els passos primaverals i tardorals.

Seguidament, de forma sintètica i a mode d'antecedents, presentem la informació que hem recollit al llarg dels darrers dos anys sobre les poblacions de quiròpters del massís.

A mode de síntesi, el que hem trobat fins ara és un poblament quiropterològic dominat pel ratpenat de cova (*Miniopterus schreibersii*), que troba, sobretot en les coves de vora mar, emplaçaments ideals per a reproduir-se o per a refugiar-se durant les migracions. Cal destacar que, malgrat deu existir-hi un cert poblament, no hem detectat en les visites realitzades a les coves de les Medes la presència de quiròpters (val a dir que les visites a la zona han estat molt més escasses, i mai centrades en la cerca metòdica de quiròpters). A continuació s'adjunta una breu descripció de les cites recollides (taula 1).

Localitat: Cova de les Vetes

Accés: Marí i subaquàtic. Cal travessar una petita gruta permanentment submergida per accedir a la cambra de cria, a la qual els ratpenats accedeixen a través d'una estreta xemeneia.

Estat: Colònia de cria de *Miniopterus schreibersii*, formada per més de 200 individus, tot i que caldria un recompte més precís. Dificil d'estudiar degut a la impossibilitat d'utilitzar-hi instrumental.

Localitat: Cova d'en Tomàs Ras

Accés: Marí. Accessible amb barca pneumàtica.

Estat: Petita colònia de *Miniopterus schreibersii*, no es descarta la presència d'altres espècies. Utilitzat com a mínim com a refugi equinoccial. No s'ha constatat la cria.

Localitat: Les Tres Coves

Accés: Marí. Accessible amb barca pneumàtica. Es pot deixar la barca fàcilment i seguir l'exploració de la galeria a peu.

Estat: A la galeria esquerra s'hi troba una colònia de cria de *Miniopterus schreibersii* de diversos centenars d'individus. S'hi ha observat la presència de *Myotis sp* (*M. myotis* o *M. blythi*) durant l'estiu (juliol 2001).

Localitat: Mas Els Terrers

Accés: Terrestre, mas semi-enrunat, vora la Casa del Guarda, que conserva encara en peu una petita cambra d'uns 9 m², de sostre de volta, on es troba la colònia.

Estat: Acull una important població reproductora mixta de 150 femelles de *Miniopterus schreibersii*, 90 femelles de *Rhinolophus ferrum-equinum* (Ratpenat de ferradura gran), i 15 femelles de *Rhinolophus euryale* (Ratpenat de ferradura mediterrani). Cal destacar l'extrema vulnerabilitat d'aquesta colònia, que hauria de ser protegida de forma efectiva mitjançant el tancament de l'accés i la no divulgació de la seva existència.

Localitat: Cova de l'Òs

Accés: Terrestre, petit avenc força vertical i relativament freqüentat.

Estat: Tan sols s'hi va observar el juny del 2002 un mascle solitari de *Rhinolophus hipposideros* (Ratpenat de ferradura petita). Sens dubte la cavitat podria acollir una població hivernant ja que les temperatures hi són molt baixes, fins i tot durant l'estiu. Cal una prospecció hivernal i possiblement limitar la freqüentació.

Taula 1. Cites recollides

A banda de les cites, recollides pels propis autors d'aquest estudi, només s'han pogut trobar quatre cites antigues, procedents totes del mateix autor, Jordi Balcells, conegut estudiós dels quiròpters, que va visitar la zona entre el 30 de maig i l'1 de juny del 1962. Les cites corresponen a dos *Rhinolophus hipposideros*, i a dos *Miniopterus schreibersii* un dels quals havia estat anellat a l'avenc del Daví (Sant Llorenç del Munt) i fou trobat mort, en pas primaveral, a Bellcaire. Aquesta curiosa cita demostra que el massís també és un punt de refugi pels quiròpters, com a mínim pel ratpenat de cova, durant les seves migracions.

Considerant la climatologia de la zona, així com la manca de masses forestals madures, és d'esperar que s'hi trobin bàsicament espècies cavernícoles i fisurícoles de tendència netament mediterrània. Seguint aquest criteri, a la taula 2 s'ha confegit un llistat dels quiròpters presents al territori català i s'han catalogat segons la possibilitat de presència, d'acord amb els patrons biogeogràfics establerts per J. Benzal, O. de Paz i J. Gisbert, 1991. Es pot comprovar que, a la llista de 5 espècies detectades fins al moment, se n'hi podrien afegir fins a 10 més.

Espècie	Ambient	Tipus de refugi	Presència
<i>Rhinolophus ferrum-equinum</i>	Generalista	Cavernícola	Segura
<i>Rhinolophus hipposideros</i>	Generalista	Cavernícola	Segura
<i>Rhinolophus euryale</i>	Mediterrani-supra mediterrani	Cavernícola	Segura
<i>Rhinolophus mehelyi</i>	Mediterrani xeròfil	Cavernícola	Molt probable
<i>Miniopterus schreibersii</i>	Generalista	Cavernícola	Segura
<i>Myotis myotis</i>	Generalista	Cavernícola	Molt probable
<i>Myotis blythi</i>	Mediterrani estricte	Cavernícola	Molt probable
<i>Myotis daubentonii</i>	Generalista lligat al medi aquàtic	Fisurícola	Molt probable
<i>Myotis capaccinii</i>	Mediterrani litoral	Cavernícola/fisurícola	Molt probable
<i>Myotis mystacinus</i>	Supra mediterrani-medioeuropeu. Lligat a masses forestals	Fisurícola	Gens probable

<i>Myotis bechsteini</i>	Mediterrani. Lligat a masses forestals	Cavernícola/fisurícola	Poc probable
<i>Myotis nattereri</i>	Generalista	Cavernícola/fisurícola	Probable
<i>Myotis emarginatus</i>	Generalista, lligat a boscos i masses d'aigua	Cavernícola/fisurícola	Probable
<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	Generalista	Fisurícola	Segura
<i>Pipistrellus kuhli</i>	Mediterrani	Cavernícola/fisurícola	Molt probable
<i>Pipistrellus nathusii</i>	Medioeuropeu	fisurícola	Gens probable
<i>Hypsugo savii</i>	Supra-mediterrani	Fisurícola	Poc probable
<i>Plecotus austriacus</i>	Generalista de tendència mediterrània	Cavernícola/fisurícola	Molt probable
<i>Plecotus auritus</i>	Medioeuropeu, lligat a boscos caducifolis	Cavernícola/fisurícola	Gens probable
<i>Barbastella barbastellus</i>	Supra-mediterrani. Lligat a boscos	Cavernícola/fisurícola	Gens probable
<i>Eptesicus serotinus</i>	Mediterrani, lligat a zones obertes	Fisurícola	Probable
<i>Nyctalus noctula</i>	Generalista. Lligat a masses forestals	Fisurícola	Gens probable
<i>Nyctalus leisleri</i>	Generalista. Lligat a masses forestals	Fisurícola	Gens probable
<i>Tadarida teniotis</i>	Generalista	Fisurícola	Probable
Total sp. de presència constatada els darrers 2 anys			5
Total sp. la presència de les quals s'estima com a molt probable			7
Total sp. la presència de les quals s'estima com a probable			3

Taula 2. Probabilitat de presència de les diferents espècies.

Espècie	Catalogació		
	Decret 148/92	Libro Rojo Vert.	Direct. Hàbitat
<i>Rhinolophus ferrum-equinum</i>	Sensible	Vulnerable	II, IV
<i>Rhinolophus hipposideros</i>	Sensible	Vulnerable	II, IV
<i>Rhinolophus euryale</i>	Sensible	Vulnerable	II, IV
<i>Rhinolophus mehelyi</i>	Sensible	En perill	II, IV
<i>Miniopterus schreibersii</i>	Sensible	Indeterminada	II, IV
<i>Myotis myotis</i>	Sensible	Vulnerable	II, IV
<i>Myotis blythi</i>	Sensible	Vulnerable	II, IV
<i>Myotis daubentonii</i>	Sensible	No amenaçada	IV
<i>Myotis capaccinii</i>	Sensible	En perill	II, IV
<i>Myotis mystacinus</i>	Sensible	Indeterminada	IV
<i>Myotis bechsteini</i>	Sensible	En perill	II, IV
<i>Myotis nattereri</i>	Sensible	Indeterminada	IV
<i>Myotis emarginatus</i>	Sensible	Indeterminada	II, IV
<i>Pipistrellus pygmaeus</i>	NO FIGURA	NO FIGURA	NO FIGURA
<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	Poc sensible	No amenaçada	IV
<i>Pipistrellus kuhli</i>	Sensible	No amenaçada	IV
<i>Pipistrellus nathusii</i>	Sensible	Extingida	IV
<i>Hypsugo savii</i>	Sensible	Ins. coneguda	IV
<i>Plecotus austriacus</i>	Sensible	Ins. coneguda	IV
<i>Plecotus auritus</i>	Sensible	Indeterminada	IV
<i>Barbastella barbastellus</i>	Sensible	Indeterminada	II, IV
<i>Eptesicus serotinus</i>	Sensible	Ins. coneguda	IV
<i>Nyctalus noctula</i>	Sensible	Rara	IV
<i>Nyctalus lasiopterus</i>	Sensible	Indeterminada	IV
<i>Nyctalus leisleri</i>	Sensible	Indeterminada	IV
<i>Tadarida teniotis</i>	Sensible	Ins. coneguda	IV

Taula 3. Nivells de protecció i catalogació legal dels quiròpters.

BIBLIOGRAFIA

- Alamany, O. (1997). *Fotografiar la naturalesa*. Barcelona, Planeta.
- Arrizabalaga, A. (1998) *Els petits mamífers*. Granollers, Museu de Granollers.
- Bang, P. P. D. (1997). *Huellas y señales de los animales de Europa*. Barcelona, Omega.
- Blanco, J. C. (1998). *Mamíferos de España*. Barcelona, Editorial Planeta S.A.
- Castells, A. M. M. (1993). *Guía de los mamíferos en libertad de España y Portugal*. Madrid, Ediciones Pirámide S.A.
- Corbet, G. et al (1982). Manual de los mamíferos de España y Europa. Barcelona, Omega.
- Delany, M.J. (1981) *Ecología de los micromamíferos*. Barcelona, Omega.
- Folch i Guillèn, R. a. (1987). *Història Natural dels Països Catalans*. Barcelona, Enciclopèdia Catalana.
- Gosàlbez i Noguera, J. (1987). *Insectívors i rosegadors de Catalunya*. Barcelona, Ketres Editora S.A.
- Massip, J.M. (1983). *Els Mamífers de Banyoles*. Banyoles, Centre d'Estudis Comarcals.
- Miquel, J. et al (1994). *Helminths paràsits de carnívors silvestres a Catalunya*. Granollers, Museu de Granollers.
- Reichholf, J. (1984). *Mamíferos*. Barcelona, Blume.
- Rodríguez, J. L. (1993). *Guía de campo de los mamíferos terrestres de España*. Barcelona, Ediciones Omega S.A.
- Ruiz-Olmo, J. A. A. (1995). *Els grans mamífers de Catalunya i Andorra*. Barcelona, Lynx Edicions